

מאמר התחזקות

אוצר של הלכה, חיזוק, מעשיות, בעבודת שמירת העיניים

שנה ה' | גליון נט | לשון-קודש | שבועות-נשא תשפ"ה לפ"ק

ב

זה השער לה'

שמירת העיניים – הפתח והשער לכל ענייני עבודת ה'

זהיר בשמירת עיניו, מאבד את החשק והרצון להתעלות בעבודת ה', וזוהי הסכנה הגדולה ביותר לחייו הרוחניים של האדם.

לראות את האוצרות

ראיות אסורות יש בכוחן לבלבל את האדם במשך כל שבעים שנותיו בעולם הזה, ולגרור לו להיות שקוע בתענוגות דמיונות ודברי הבל, וגרוע מכך; הן מביאות אותו לעבירות חמורות, והוא הולך ומתרחק מעבודת ה'. כל זה מלבד ה"חלון המלוכלך" שלו; עצם הפגם והעבירה של מראות אסורות.

מובא בספר **מחזה עינים** (מחזה א') שמראות אסורות עלולות לטשטש את ראיית האדם ולסמא את עיניו, עד שהן אומרות לו על דרכים ישרות ונכונות שהן עקומות ופסולות, בעוד שדרכים עקומות ורעות נראות לו ישרות וראויות; במצוות הוא רואה עבירות, ובעבירות מצוות. כל זה כיון שהוא נעשה משוחד על ידי תאוותיו, שאליו הוא נמשך דרך מראה עיניו, עד שהן מעלימות ממנו את הדרך הנכונה והישרה. אדם שאינו נזהר בראייתו, צורת החשיבה שלו משתבשת, והוא עושה לעצמו דין וחשבון בסברות וחשבונות מעוותים, כדי שיוכל ללכת בדרך שליבו חפץ בה ושתאוותיו מושכות אותו לשם; בלי שיבין כמה משובש הוא ומרוחק מהאמת.

תוכן הגליון

זה השער לה' ח"ב עמוד א
למען תספר עמוד ב
יאמרו המושלים עמוד ז

"ראש השנה, א בילקע ארויף א בילקע אראפ; שבועות, כולה רוחניות", אמרה ידועה זו שנאמרה משמם של כמה צדיקים (הרה"ק ר' ר' ברוך ממעז'בוז', צדיקי קארלין ועוד). מצטרפת למה שמוזכר רבות בספרים הקדושים, שבשבועות דנים בשמים כל אחד כמה כוחות רוחניות יקבל, כמה יהיה חלקו בתורתו ובעבודת ה', וכמה יאירזו לבו ומוחו במאור התורה והמצוות; מה יהיה החיבור שלו עם התורה ועם הקב"ה, ובכמה חלקי 'עם הנבחר' יזכה להתדבק בחג מתן תורתנו, כי קוב"ה ואורייתא וישראל חד הוא.

במאמר הקודם בסדרה של 'זה השער לה' ראינו והתבוננו בכוחה העצום של שמירת עיניים לפתוח שערי היכלות, ולמלא את נפש האדם באוצרות רוחניים לא יסולאו בפז, שכולם כאחד נחוצים ונצרכים להצלחת האדם בתורה ועבודת ה', ולמלא את חובתו בעולמו כעבד נאמן לה'.

מה נאה בעת הזו להמשיך לחלק נוסף בסדרת מאמרים נפלאה זו, להתבונן בנכסים הרוחניים העצומים שמוענקים לשומר על עיניו, להתחזק ביתר שאת לשמור על פתחי המח והלב טהורים ונקיים, כדי שנוכל לבקר בהיכלות העצומים שהקב"ה הכין לנו ברוב טובו לאחר שנסגור את 'עיני הבשר' שלנו; סגירה שבאמת פתיחה נקראת.

פתחו לי פתח של מחט, ואני אפתח לכם פתח של אולם!

חלונות נקיים

נְהַג נְהַג ברכבו במעלה הרים משופעים. הדרכים צרות ומפותלות היו, ללא מעקה ומחסום, הנהג המנוסה עשה את דרכו בין שמים וארץ, מוציא לידי ביטוי את כל נסיונו וכושר ריכוזו כדי ליישר קו עם הדרך המתעקלת.

לפתע נכנס הרכב לתוך שלולית של בוץ וטיט, כשהוא מתזי עפר ורפש לכל עבר, והצרה הגדולה ביותר; החלון הקדמי כוסה לחלוטין בתערובת של חול עכור, בוץ ואדמה.

לא נעים לראות מול העיניים אופק מכוסה ומטונף כל כך, אך הנהג החליט שהדבר לא מפריע לו. לכל היותר, הנסיעה לא תהיה כל כך נעימה. הוא ממשיך בנסיעה...

כל בר דעת מבין שמעבר החלון המכוער, יש כאן צרה חמורה בהרבה. שדה הראייה של הנהג נחסם, הוא לא יכול יותר לראות לאן הוא נוסע,

הוא כבר לא יכול להתקדם. אם הוא לא יעצור את הרכב ברגע הזה ממש, ללא ספק יסטה מהדרך, ויתרסק עד מהרה אל תוך התהום העמוקה, רח"ל!

כדבר הזה ממש קורה לאדם שלא שומר על עיניו.

ליהודי יש תכלית חיים בעולם הזה, הוא צריך לעבור את העולם ולהגיע אל הצד השני בשלום. אבל הדרכים – מפותלות ומשופעות המה. פנייה רעה אחת יכולה להפיל את האדם מרחקים עצומים, וכמה יש להשיג בעינא פקוחה, להיזהר בכל הכוחות לנסוע בדרכים ישרות, בלי לסטות מימנה ושמאלה במשעולי ניסיונות החיים.

אבל בשביל כל אלו צריך 'חלון קדמי' נקי. אם העיניים, החלון של האדם, מכוסות רפש וטינופת, הן מוקפות חומה של מראות אסורות, האדם אינו יכול לראות את הדרך בה ילך; הוא אינו יודע כיצד מגיעים לעבודת ה'. לא זו אף זו, בפרט מסוים הנמשל חמור אף יותר מהמשל, כיון שמי שאינו

תפילה על אור בתורה ודבקות בה?

הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל, משיגה ישיבת קמניץ, מסר פעם שיחת חיזוק לבני הישיבה בנושא ההתרחקות ממקומות של נסיונות.

בתוך דבריו אמר, כי לאחר שחוזרים ממקומות שכאלה, נעמדים להתפלל ומבקשים "והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך". ותמה; הכיצד אפשר לבקש מהקב"ה שיאיר את העיניים כדי שנזכה לאור התורה, כאשר אנו עצמנו החשכנו אותן בהסתכלות במקומות אסורים? וכיצד אפשר לבקש שהלב יהיה דבוק במצוות כאשר אנו עצמנו עקרנו את הדבקות מן הלב?!

לב אליהו ח"ג פרשת ראה, עמוד רעד

כיצד זוכים ליראת שמים?

הגאון רבי שמואל הלוי וואזנער זצ"ל, בעל "שבט הלוי", נפגש פעם עם המקובל רבי מאיר אבוחצירא זצ"ל, ושניהם שוחחו יחדיו בסוד שיח קודש. במהלך השיחה פנה הרב וואזנער זצ"ל אל רבי מאיר ושאל: "אני רואה כי ממשפחתכם יצאו גדולי עולם, קדושים וטהורים, בעלי רוח הקודש. האם תוכל לגלות לי מהו הסוד שבזכותו זכתה ממשפחתכם לכך?"

בתחילה ניסה רבי מאיר להתחמק, אך לאחר שבעל "שבט הלוי" הפציר בו, ענה לו: "על שני דברים הקפידו אבותי בקפידא יתירה: לשמור על העיניים, ועל טבילה במקווה טהרה בכל יום".

בהזדמנות אחרת, בשנת תשל"ח, כאשר שוב ביקר הרב וואזנער זצ"ל אצל רבי מאיר אבוחצירא זצ"ל, סיפר רבי מאיר על המדרגות הנעלות בשמירת העיניים של זקנו הקדוש, הבבא סאלי זי"ע, באומרו:

"תלמידים רבים שואלים אותי תדיר כיצד קונים יראת שמים, נושא שאני מדבר עליו תמיד ומדגיש שכולנו צריכים להגיע אליו. יכולני לומר דבר אחד: זקני צוק"ל היה אדם אלוקי וקדוש, וכל ספריו בנויים על שני דברים אלו - שמירת העיניים ושמירת הלשון. זאת צריך כל אדם לדעת, שכאשר יוצאים לרחוב יש לשמור על העיניים, שכן הרחובות מלאים בניסיונות. כך גם כאשר נוסעים בדרכים באוטובוסים מלאים, צריך להזהר מאוד.

"זקני מעולם לא יצא מפתח ביתו, אלא רק לדבר מצווה, למקווה או לברית. וכאשר כבר יצא, היה

ולכן כשמדברים על פתיחת שערים רוחניים ורכישות השגות בעבודת ה', יש לדעת שגם עצם הידיעה וההבנה ששערים אלו נצרכים לנו, ההכרה בחשיבותם ובערכם, תלויה גם היא בשמירת העיניים. אדם שאינו שומר על עיניו, לא יבין את הצורך בכל אלו, כי עיניו מכוסות, ורצונותיו שבויים בידי מראה עיניו. ומרובה מידה טובה, אדם המתגבר ומשתדל להתחזק בשמירת העיניים, עד מהרה מתגלה לפניו עולם מלא, עולם של רוחניות והרגשות נעלות, שהולך ונפתח לפניו ככל שהוא שהולך ומתחזק. הוא נשפע בשפע של טהרה ומידות טובות, שגורמים לו לתשוקה עזה ורצון טוב לקבל עוד ועוד, להתחזק עוד ולקבל עוד, וחוזר חלילה.

שער עבודה שבלב

כבר ראינו והתבוננו בכמה שערים כלליים בעבודת ה'; דבקות בה'; קרבת אלוקים ונועם הנשמות, שהמפתח שלהם הוא שמירת העיניים. במאמר זה נעמוד על כמה שערים נוספים שהם נכסי צאן ברזל של חיי עם סגולה, עמוד השדרה שעליו נבנה חייו של כל איש מישראל, ואשר הצלחה בכל אחד מהם תלויה בשמירת העיניים.

חז"ל אומרים (תענית, ב א) "איזוהי עבודה שבלב, זו תפילה". תפילה צריכה ללב, וכדי שהלב יהיה נקי ופנוי, צריך שהעיניים תהיינה נקיות. אנו רואים הרבה בספרים הק', ששמירת העיניים היא תנאי הכרחי לתפילה בכוונה. אדם רוצה להתפלל כהלכה, להשקיע קצת לב ומוח בתפילה, אך הראיות מפריעות לו, הן חוצצות בעד רגשות הקודש שבנפש לצאת, ומסלקות את החיות וההתלהבות מהאדם.

וז"ל המהרי"ט (צפנת פענח פרשת כי תצא): "אם ישתמש האדם בכוחות הנפש לדברים של חול, כל שכן במחשבות הטומאה, לא תכון הנפש בעבודתו יתברך שבלב - זו תפלה".

וכפי שמרן הגה"ק מסאטמאר זצ"ל התבטא פעם (מובא בישראל קדושים (פ"ז): "אפשר להכיר בשמירת העיניים של יהודי לפי התרגשותו בתפילה!" כי רגש הקודש שבאדם

דועך ונכבה כאשר אין עומדים כראוי על משמר קדושת העיניים.

מילים נוקבות כותב הרה"ק מהר"ש מליובאוויטש זצ"ל (תורת שמואל חלק א' ע' דש), שעולה מהן עד כמה אי הזהירות וההקפדה בעיניי קדושה, מונעת מהאדם לידבק בקונו, ולהגיע לדבקות באלוקות ורגש של קדושה, וז"ל:

כי על ידי זה נעשה טמטום הלב וטמטום המוח, שבתחילה נעשה מוחו אטום וסתום, שאינו יכול לבוא לידי העמקת הדעת והתבוננות. וכמשתעורר איזה התבוננות, אינו יכול לבוא לידי פתיחת הלב שיפעול איזה מדה ותשוקה לאלוקות, כי היא מטמטמת לבו ממש". ולעומת זאת, הוא מבאר על פתיחת הלב והתשוקה החזקה לה' שיהודי זוכה להרגיש על ידי התנהגות בקדושה.

בספר עבודת פנים (פ"ג אות טז), מפרש ברעיון זה את הפסוק בשיר השירים (ה, ב) "אני ישנה ולבי ער" - שכאשר נעשה האדם כישן, שענינו סגורות, אז נעשה "לבו ער" לכל דבר שבקדושה, וז"ל:

"אני ישנה ולבי ער" שעיקר החילוק בין ער לישן היא, סגירת עינים והפה, ומי שנשמר כל היום מהסתכלות ודברים בטלים, זוכה לבחינת לבי ער בעבודת השם יתברך, ועל ידי זה שהאדם שומר לבו ומחשבתו בקדושה וטהרה, זוכה שיוכל לדבר לפני השם יתברך בתורה ותפלה, ויש לרמוז בקרא (שמות יג, יט) 'והיה לאות על ידך', זה שמירת הלב (כיון התפילין הוא נגד הלב), 'ולזכרון בין עיניך' זה שמירת המוח, 'למען תהיה תורת ה' בפיך', כדי שתוכל לדבר בפיך לפני השי"ת.

עוד מצינו כדברים הללו מהרה"ק בעל ערוגת הבושם זצ"ל שכותב בספרו (חוקת ד"ה ויעש), שיהודי אינו יכול להזכיר את שם ה' בכוונה כי אם ע"י שמירה של שלושת עיניים אלו: עיניים, לשון ושמירת הברית. וזה רמוז בפסוק (שמות ג, טו), "זה שמי לעלם" - כדי לזכות ל"זה שמי" להזכיר כראוי את שם הבורא ית', "לעלם" - יש לו לשמור על שלושת הדברים הרמוזים בתיבת "עלם", ע' - עיניים, ל' - לשון, מ' - מעור.

ועי"ז 'אני אפתח לך כפתחו של אולם' (שה"ש רבה ה, ג), גילוי קודש הקדשים".

ב. וז"ל: "זה שמי לעלם (שמות ג, טו), איתא בספר יצירה דשלש ברייתות יש, בריית עינים, וברית הלשון, וברית המעור, וכולן מקושרים ומכוונות זה בזה, ומי שפוגם חס ושלוה בברית עינים אי אפשר לו לשמור בריית הלשון בקדושה, וממילא נפגם חס ושלוה גם בריית המעור, כיודע כל זה מדברי רבותינו ז"ל, וזה שאמר 'זה שמי לעלם' לעל"ם ר"ת עינים לשון מעור, דאי אפשר להזכיר שמו של הבורא יתברך שמו בקדושה ובכוונה, כי אם על ידי שמירת ג' ברייתות הנ"ל הנרמזים בראשי תיבות לעל"ם".

א. וז"ל שם בתוך הדברים: וז"ל: "וכן בעבודה, ע"י פגם הברית הן במעשה והן ברעיון, ואפילו ע"י מותרות, על ידי זה נעשה טמטום הלב וטמטום המוח. שבתחילה נעשה מוחו אטום וסתום שאינו יכול לבוא לידי העמקת הדעת והתבוננות, וכמשתעורר איזה התבוננות, אינו יכול לבוא לידי פתיחת הלב שיפעול איזה מדה ותשוקה לאלוקות, כי היא מטמטמת לבו ממש. וזהו ענין סיבת טמטום הלב מטמטום עין חטאות נעורים. וזהו עצמו 'ערלת הלב', כי הערלה נקראת מה שהוא אטום וסתום, וצריך לעשות מילת הלב, וע"י מה הוא מילת הלב, ע"י נטירת ושמירת הברית בכל פרטים ופרטים, ע"י נעשה פתיחות הלב. וזהו 'פתחו לי כחודש של מחט'

עוצם את עיניו, מושך את צעיפו מעל לעיניו, מניח את ידיו על משמשי ביתו והולך בעקבותיהם, ולא היה פותח את עיניו עד שהיה שב לביתו!

וסיים הבבא מאיר: "ודעו לכם שענינו היו חזקות ובריאות כל ימי חייו, מעולם לא סבל ממחשבים או כאבים בעיניו. זאת על אף שהיה מתענה רוב ימיו, וישב ולמד בכל לילה, וגם היה כותב חידושי תורה רבים לאור הנר בלבד. עם כל זאת לא נפגעו עיניו כלל, אדרבה, הן נשארו בריאות ומאירות".

ולא שבט הלוי בלבד, דף תלט

עד לכפתורים הקטנים

הרה"ק רבי אהרן ראטה זצ"ל מביא בספרו "טהרת הקודש", כי הגאון בעל "שמן רוקח" זצ"ל היה בסוף ימיו סומא בשתי עיניו ל"ע. זמן מה לפני פטירתו כינס את כל משפחתו, בניו ובני בניו, ואמר להם: "בואו ואראה לכם שיש בורא עולם שהוא אמת ותורתו אמת, וזאת כדי שתושרש בכם האמונה ותעבירו זאת הלאה לדורות הבאים".

או אז פנה אליהם בזה"ל: "דעו לכם, שכשם שיש חוש ראייה גשמי, כך ישנו חוש ראייה רוחני, וכאשר צדיק חפץ בכך, יכול הוא לראות הכל דרך החוש הרוחני". ואז החל לתאר בפניהם כיצד הם נראים וכיצד הם לבושים, כשהוא מונה את כל פרטיהם ועד לפרטים הקטנים ביותר כמו כפתורי בגדיהם!

ומסיים הרה"ק רבי אהרן ראטה זצ"ל, כי כל זה זכו הצדיקים אך ורק בזכות קדושת עיניהם, שכן אין כל דרך אחרת להגיע לראייה רוחנית נעלה שכזו.

טהרת הקודש, מאמר שמירת עינים פרק א

כיצד הצליחו הבהמות לעלות?

הרה"ק ה'קדושת ציון' מבאבוב זצ"ל הי"ד נהג לספר בשם אביו, הרה"ק ר' שלמה הראשון מבאבוב זצ"ל, כי בשנה האחרונה לפני הסתלקותו של הרה"ק מצאנו זצ"ל, אמר פעם לסובביו כי ראייתו נחלשה מאוד, עד שאינו מסוגל עוד להבחין בין אנשים. רק בספר עדיין יכול לעיין.

כשראה את פליאתם על כך שענינים שיכולות לקרוא בספר אינן יכולות לראות אנשים, סיפר להם הרה"ק מצאנו, שכאשר התגורר הרה"ק ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע במעזיבוב בסוף ימיו, היה ביתו בקומה העליונה, והיה צריך לעלות

מסאטמאר זצ"ל אמר פעם: "יכול אדם לגרור עמו ראייה אסורה אחת ולסבול ממנה שבעים שנה (-צומאל קען מען זיך פלאגן זיבעציג יאר מיט איין ראייה אסורה וואס מ'האט געזען)" (מובא בישראל קדושים פ"ז).

מכל אלו אנו יכולים ללמוד שסוף תפילה בשמירת העיניים תחילה, ושלשמירת העיניים תפקיד גדול מאוד ביכולת האדם לשפוך תחינה ולהתפלל באמת, בלב שלם ובכוונה נקיה, מתוך לב זך ומח צלול. או אז תהיה התפילה כולה קודש לה', עולה למעלה ומגיעת לפני כסא הכבוד, עד שהקב"ה כביכול משתעשע בתיבות התפילה ועושה מהן תכשיט בכתר המלך (עי' זוה"ק פרשת ואתחנן דף רס).

גם זוהי האדם ללב פתוח ומשתוקק בשעת התפילה, להתבונן במה שראוי להתבונן בעבודת ה' ובגדלות הבורא, לכיסופין ודבקות וקרבת ה' בשעת התפילה באהבת ה' ויראת ה' - לעבוד את ה' כאשר עם לבבנו.

שער מתנה טובה

שבת קודש... אה... "הייליגע שבת, לעכטיגע שבת". מי אינו רוצה להרגיש טעם בשבת קודש?... השבת נועם הנשמות... עונג הרוחות ועדן הנפשות...; כיצד אפשר לזכות ל'אכסוף נועם שבת', באופן שכל עצמותיי תאמרנה ותרגשנה ששבת היא מעין עולם הבא, ולא רק בשרי וזמר, אלא במוחש ממש?

אין מי שאינו רוצה לנחול את השבת קודש, ולזכות לכל ההפלגות אשר הפליגו עליה כל כך. ובכן, איה השער שדרכו אפשר ליכנס להתחמם לאורה?

הרבה צדיקים התבטאו, כל אחד בדרכו ולשונו, על הקשר הבל ינותק של שמירת עיניים עם השבת, ועל כך שהיא כתנאי הכרחי לזכות באמת לשבת. וכך נשמע פעם מפי בעל יסוד העבודה מסלונים זצ"ל, על תיבות "טהורים יירשוה" מן קמ' כל מקדש' של ליל שבת קודש: "טהורים", רק מי שמטהר עצמו מטומאה, "ירשוה", אותו ייעד הקב"ה לרשת את השבת ולהרגיש בנועם זיוה".

ברור ופשוט שכדי להיות בכלל "טהורים", אי אפשר מבלעדי שמירת עיניים כהלכתה, וברור אם כן, שמי שרוצה להיות בבחינת "ירשוה" אינו יכול שלא להרבות בגדרי שמירת עיניים, כאמצעי מאין כמוה להישאר קדוש וטהור. או אז, ככל שירבה בשמירת העיניים ובקדושתה, כך יזכה לשבת,

אך גם מבלעדי כל אלו יש כאן 'מהלך פשוט' שאומר, שמי שאינו נזהר בעיניו, הרי שהמראות האסורות תפרענה לו בעת התפילה, משום שכל הזמן יצופו ויעלו לו התמונות שמוחו מלא מהן. וכפי שה'פלא יועץ' (ערך ראייה) מסביר זאת בהרחבה בשפתו העשירה, וז"ל:

"אי מצד שטבע הוא באנוש, ובלתי אפשר שיראה דבר או בריה, איש או אשה מאדם עד בהמה עד כל נברא, ולא יחשוב שום מחשבה עליו ברגע ראייתו, ולפעמים המחשבה מתערבת ונמשכת מדבר לדבר ומענין לענין, עד שהאיש משתאה וחושב - מהיכן באו לו המחשבות הללו, וחוזר לאחוריו להבין אחרית דבר מראשיתו, ובתוך כך הלשון, שליח עושה שליחותו, וגומר תפלתו וברכתו ואין מאומה בידו. מי גרם לו תחלת המחשבה - הראיה".

וזאת בנוסף למה שכתבנו לעיל מפי הספה"ק, שהמראות האסורות חוצצות בעד כל דבר שבקדושה ופוגמים בכח הדביקות ורגש הקדושה, וכפי שהוא מסיים בזה"ל: "וגם בהיות האדם פוגם עיני נשמתו, לא יוכל לראות במושכלות, ועונותיו מבדילין בינו לבין אביו שבשמים ואינו יכול לכוון דעתו".

התמונות האסורות שנקלטו במוחו, יש להן טבע מיוחד לעלות ולצוף דוקא בעת התפילה, או בזמנים מיוחדים שאדם מבקש בהם להתייחד עם בוראו. וכפי שבעל שבט הלוי זצ"ל כותב בצוואתו:

"הנסיון למדני, שיתכן מאד שדבר לא טהור שקלט העין אפילו פעם אחת בקטנותו, תתגלה לפניו התמונה בליל כל נדרי, אשר רוצה באמת להרחיק דברים כאלה, מכל מקום הרושם שנשאר מנערותו חוזר וניער מפעם לפעם, ודוקא כשמבקש דביקות לעבודת ה', כי אז מתגברת המלחמה, כי קשה להגיע לדבר שבקדושה, כי דוקא אז כוחות הרע מעוררים אותו למה שהיה כבר שכוח ממנו ושרוצה לשכחו בכל כחו".

אי לכך מה יפה היא האמרה כאן 'החכם עיניו בראשו', ואשרי אדם מפחד ודואג תמיד לשמור את עיניו ומוחו פנויים מכל דבר ומראה לא הגון, כדי למנוע מעצמו צער ועגמת נפש מיותרים, ומניעות גדולות בשעה שירצה בכל מאודו להתקרב אל ה'. וכפי שמרן הגה"ק

א. וכה תחילת לשונו שם: "ראיה חמורה שמביאה לידי עבירה, שהעין רואה והלב חומד וכמה רעות רבות ועבירות חמורות באות ע"י העינים... ואפילו ראייה שאין בה עבירה כלל, כגון ראיית הבלי העולם הזה, גוררת עבירה, שמפנה לבו לבטלה ומבלבלת מחשבתו, ואינו יכול לכוון דעתו ליראה ולאהבה את ה' ולדבקה בו

ד. בחצר סלונים מספרים סיפור זה על חסיד בשם ר' ראובקה קצב, ששמע פעם שתי תיבות אלו מפורשות יוצאות מפי רבו בעל יסוה"ע, בעת עריכת שולחנו בליל זרות והרהורים רעים..."

בבחינת "כל שישנה בשמירה ישנו בזכירה". וכפי שכותב **השם משמואל זצ"ל** (פרשת בשלח) "לפי מדת הטהרה שנמצא באיש זוכה לשבת, וכמו שאומרים בזמירות טהורים יירשוה ויקדשוה במאמר כל אשר עשה... וזהו כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה".

במילים מפורשות מביא **הבית אברהם** את הדברים הללו, כשהוא מוסיף על דרוש מן הפסוק, וז"ל (חיי שרה ד"ה ואברהם): "בשבת קודש כתיב ביה 'ויברך ויקדש' (בראשית ב, ג), כל כמה ששומר את עינו ושפתיו וכו' בקדושה יתירה, זוכה לברכה מיוחדת להרגיש נועם תענוג שבת קודש". ובמקום אחר כותב (בראשית, עה"פ ויראו בני האלוקים): "השומר את עינו, נותנים לו בשכר זה אור שבת שהוא מעין עולם הבא, בחינת אטייל עמו בגן עדן".

כך גם מובא בספר דרך אמונה (פ' שלח ד"ה עוד) מאת **הגה"ק רבי מנחם מענדל שטרן זצ"ל** אב"ד סיגוט: "במנחה ערב שבת מסיימים 'יראו ישרים וישמחו' (תהלים קז, מב). כי אלו השמחים בראיית עיניהם (כלומר ששומרים עיניהם כראוי) הם מקבלים קדושת שבת בשמחה וקדושת מחשבתם".

ובכן אנו רואים במוחש, שגם כאן, הדרך לנחול רגשי קודש; להכין את הנפש שתיעשה כלי מחזיק ברכה לקבל בתוכה את השראת השבת על כל סגולותיה הנוראות, להתענג על ה' ולהנות מהמתנה טובה' שנתן לנו, לשבוע מזיו הוד השבת, להתעדן באהבתך ויראתך, היא על ידי שמירת העיניים והקדושה.

שער אוצר יראת שמים

כל מצוה שאדם מקיים, מקרב אותו לידי יראת ה' יותר ויותר; תלוי במצוה ובכוונת מקיימה. אך שמירת העיניים וגדרי הקדושה, כך מובא בספה"ק, פועלת בדבר זה יותר מהרבה מצוות אחרות, והיא ממשיכה על האדם יראת שמים במידות גדושות ועצומות. וכאשר זוכה אדם ליראה, הרי הדרך סלולה בפניו לזכות לעוד ועוד מצוות ומעש"ט שהולכות ומרחיבות גם הן את יראת השמים שלו וחוזר חלילה. נמצא שבשמירת העיניים אדם קונה לעצמו אוצר נצחי של יראת שמים ויראת חטא.

וכה מובא יותר **ב'פלא יועץ'** (ערך קדושה) בהרחבה:

"קדושת האדם תלוי' בשמירה מכל חטא, במחשבה, דיבור ומעשה, ובפרט במקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה (ויק"ר כד, ו). וגדר ערוה היינו שהיה עוצם עינו מראות

ברע, וירחיק מלבו מחשבות זרות והרהורים רעים. וכיון שמקדש עינו ולבו שהם תרי סרסורי דעבירה, ממילא יזכה לסדר קדושה ויתקדש כל גופו. וזהו פשט הכתוב דכתיב 'ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וגו' למען תזכרו וגו' והייתם קדושים לאלקיכם, ומשום הכי כתיב (משלי כג, כו) 'תנה בני לבך לי ועיניך דרכי תצורנה'.

"וכבר כתבו המקובלים שבכל אבר שעושה בו עבירה ממשיך עליו רוח טומאה על אברי נפש ורוחו ונשמתו. כל קבל דנא, האבר שמקיים בו מצוה ממשיך עליו שפע קדושה וכו'. וזהו הטעם שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה (אבות פ"ד מ"ב), שהמקדש אבריו 'היכל ה' המה' (ירמיה ז, ד), כאמר רבותינו ז"ל על הפסוק (שמות כה, ח) 'ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם', בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, ואפשר שכינה עמו וחסא בא על ידו, **דאף על גב דאיהו לא חזי מזליה חזי (מגילה ג.) והנשמה יראה מלחטא."**

ה'בית אברהם' מסלונים (וזאת הברכה עה"פ ולכל המורא הגדול) כותב בזה"ל: "יראה' אותיות 'יראה' - על ידי ששומרים את היראה מהסתכל באסור, על ידי זה נמשך יראה מלפניו יתברך, אבל מי שאינו שומר את עינו, הוא רחוק מיראת שמים".

אמונה ובטחון

שמירת עיניים גם מעמידה את יסודות צורת החיים של יהודי בזה העולם, ומכשירה אותו לחיות באופן הנכון עם אמונה ובטחון בכל מפעלותיו.

אמונה ובטחון, יודע כל אחד שרק עמד בפתח שערי היכל זה, אינם נרכשים בקלות כל כך כפי שהם נאמרים. לא די לו לאדם ללמוד את הסוגיה ולגלות בה בקיאות נאמנה, ועיקר דברים אלו הם מהדברים שנמסרו ללב; לב יהודי חם ומרגיש שבאמת הקב"ה עשה עושה ויעשה ומהווה לכל המעשים. לכן לא די ללמוד את הסוגיות לעומק ולרוחב, אלא צריך גם להשקיע בטהרת הלב ועיניים נקיות, כפי שכבר ראינו עד הלום שהכל תלוי בהם.

ואכן, צדיקים הרבו להתבטא בסגנון דברים אלו, ששמירת העיניים היא המביאה להחדרת האמונה בלב והשרשתו בחיי היום יום, למען יכול אדם לצעוד לאורה ולכלכל את כל מעשיו בהשגה אמיתית שאין עוד מלבדו, ולהרגיש כך באמת.

כדברים האלה מובאים מאת **הרה"ק רבי זאב וואלאף מזבאריז זי"ע** (רזין דאורייתא בשלח ד"ה

ויאמר משה), שמי ששומר על עינו מראות ברע זוכה לעיניים טובות, ומחמת זה זוכה לראות בעיניו שכל מה שעושה ה' יתברך, הכל הוא כולו טוב, וההיפך אצל מי שאינו שומר על עינו, וכלשונו הק':

"הכלל ידוע שהקב"ה עושה תמיד טובות וחסדים עם ישראל. והנה הצדיק בעיניו הטובים, רואה ויודע שכל מה שעושה השם יתברך הוא כולו טוב, אמנם האדם הפשוט שאינו שומר את עינו מראות ברע, ועל כן עינו אינם טובים, וסובר בתחילה שהוא יתברך אינו עושה טוב רק רע חס ושלום, ובאמת אינו משגיח על הסוף לראות שהוא כולו טוב, וזהו מחמת שעינו אינם טהורים ולא טובים, ה' ישמרנו".

רמז נאה כותב בענין זה **ה'בית אברהם'** (וזאת הברכה עה"פ אשר עשה משה) על דבר החיבור של הפסוק האחרון שבתורה עם הפסוק הראשון, בבחינת 'נעוץ סופה בתחילתה': "אשר עשה משה לעיני כל ישראל", משה רבינו החדיר את ענין שמירת העיניים אצל כל ישראל, ועל ידי כך הגיעו לאמונה שלימה ב"בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ" - להאמין בבורא עולם באמונה שלמה.

ולהיפך, אם אדם אינו נזהר כדבעי, הדבר מביא לידי פגם באמונה ועד לידי מחשבות כפירה ח"ו, וכפי שכתב **הרה"ק דברי שמואל מסלונים זצ"ל** (דברי שמואל פורים ד"ה ומרדכי) "אדם שנכשל בהסתכלות בעריות נכשל גם במחשבת מינות".

כי עין בעין יראו - ראייה רוחנית מול ראייה גשמית

עד עתה ראינו והתבוננו אלו שערי אוצרות נפתחים על ידי שמירת העיניים, וכמה עוזרת שמירת העיניים בחייו הרוחניים והגשמיים של כל יהודי. אך יתר על כן ראינו כאן, שעל ידי שמירת העיניים אדם זוכה לדעת את 'שפת הנשמה', להיות 'מבין' בהרגשים רוחניים והשגות נעלות. ולהיות 'בר השגה' ברוחנית.

הספה"ק מדברים הרבה על כך, שכלל שיקפיד אדם יותר על שמירת העיניים, כך יזכה לכלים רבים יותר להשגת דעה נכונה בעבודת ה', וראיית הדברים באספקלריא ברורה יותר. הוא רואה את הדרך האמיתית בעבודת ה' שהוא צריך לילך בה, וקונה שלימות כפי שורש נשמתו. וכפי שכותב בספר **עבודת פנים** (פ"ג אות יד-טז) "השומר עינו בקדושה, זוכה להשיג דרך בעבודת השם יתברך לפי שורש נשמתו... ומי שמפקיר ראייתו רח"ל, אינו זוכה לשמוע דבר ה'".

ומרומז במאמר חז"ל (תענית כד.), 'כלל כל זמן שענינה יפות אין כל גופה צריכה בדיקה'. וזהו 'לכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל' שהשפיע עליהם שישמרו את העינים, ועל ידי זה המשיך עליהם 'המורא הגדול' עד שהיה יראה מילתא זוטרתא (ברכות לג:).

ממנו כח הדיבור כמעט, יצאתה נשמתו כששתי תיבות אלו על שפתיו. נפרד מהעולם כשנכנס הנצח בידו. טהורים, הם יירשוה...
ה. ומסיים בזה"ל: "וכמו באדם כשהוא חולה מכירים בעינים,

שבת. התיבות שיצאו בסילודים מפי האי צדיק, בקעו חריצים בלב החסיד, עד כדי כך שמיני אז כל חייו נעו סביב אותן שתי התיבות, והיו שפתותיו מרחשות בכל עת ובכל שעה "הרבי אמר - טהורים יירשוה", בנעימה ובהשתוקקות ובהמיית כיסופין עילאית. עד שבעת שכבו על ערש דוי, וכבר ניטל

למען חספר

במדרגות כדי להגיע אליו. פעם אחת באו לבקרו שני אנשים פשוטים שגרו בעיר, וכשיצאו, פנה הרבי מאפטא בתמיהה למשמשו: "כיצד יתכן שבהמות עלו בכל המדרגות הללו עד לכאן?"...

המשמש לא הבין את פשר הדברים, ותמה "האם הרבי אינו מכיר את שני האנשים הללו? הלא הם פלוני ופלוני המתגוררים כאן בעיר?" ענה הרבי: "לא את אלו ראיתי, כי אם כבהמות נראו לי!"

סיים הרה"ק מצאנז ואמר: "כל כך קידש הרבי הקדוש מאפטא את עצמו, עד שמרום קדושתו ראו עיניו רק דברים שבקדושה. וכשבאו אליו אנשים שלא היו כל כך אנשי מעשה, לא ראה עליהם את הצלם אלוקים, אלא רק את נפשם הבהמית, ולכן חשב שהם בהמות..."

בסיפור זה רצה הרה"ק מצאנז להסביר להם, שצדיקים מגיעים למדרגה נעלית עד שאינם רואים עוד שום דבר גשמי, רק רוחניות.

קדושת ציון, פרשת ויחי

עין רואה

סיפר הרה"ק רבי יצחק מנעשכ"ז זצ"ל, שכאשר הגאון רבי מרדכי מארדוש זצ"ל, מחבר הביאור על מהר"ם שי"ף, שמע על אביו הקדוש, הרה"ק רבי מרדכי מנעשכ"ז זצ"ל, החליט לנסוע אליו ולראותו מקרוב. בהיותו שם, שאל אותו רבי מרדכי מארדוש אם יש אמת במה שאומרים עליו שהוא רואה ושומע הכל.

השיב לו הרה"ק מנעשכ"ז: "וכי מה החידוש בזה? חז"ל הרי אומרים 'עין רואה ואוזן שומעת' וכל מעשיך בספר נכתבים'. פירוש הדברים הוא, שהאדם נברא עם היכולת לראות ולשמוע כל מה שירצה, אך כל זאת רק כאשר כל מעשיו הם 'בספר', מלשון 'ספיר', מאירים. לפיכך, מי שאינו פוגם בעיניו ובאוזניו, יכול בהחלט לזכות לראות הכל ולשמוע הכל!"

קדושת עינים ע' תתקסז, זכרון טוב אות כד

הגיע לעמוד הנכון בחשיכה

הרבי מביאלא, הרה"ק רבי יחיאל יהושע זצ"ל, לא היה בקו הבריאות בשנותיו האחרונות, ובשש השנים האחרונות לחייו נחלשה ראייתו מאוד. בעינו הימנית לא ראה כלל, וגם בזו השמאלית בקושי ראה.

מספר אחד מנכדיו, כי פעם שהה אצל סבו בשבת לפנות בוקר, כשעדיין היה חושך מוחלט, וסבו ביקש שיביא לו את הסידור כדי לומר ברכות

רק את החיצוניות של כל דבר, אך באמצעות עיני השכל הוא רואה את פנימיות הדברים, במבט שכלי.

אפשר לראות שני אנשים מתבוננים באותו הדבר, אך רואים אותו בצורה שונה לחלוטין. האחד רואה בו דבר טוב והשני, דבר גרוע; אחד רואה זאת בהשקפה תורנית והשני לא. שניהם רואים בפועל את אותו הדבר, אך ה"מבט" עליו שונה. הדבר נובע מכך שענייניהם החיצוניות אכן שוות, אך ענייניהם הפנימיות, עיני השכל, שונות בתכלית.

כשמדובר בעבודת ה'; עיני השכל חשובות עד למאד, כדי שיוכל האדם לעבוד ולהתעלות כראוי, ותמיד להתבונן בעינא פקחא, להבין ולהשכיל מהי חובתו בעולמו וכיצד לעבוד את ה'. הן בלימוד והן בתפילה, שתהיה לו ההבנה והכוונה הנכונה, והן כדי להתעלות בכל חלקי תיקון המידות ועבודת ה'; לדעת תמיד באופן ברור מהו רצון ה' ממנו, ואיך להתחזק מול כל קשיים וניסיונות החיים שנקרים בדרכו.

כחשכה כאורה – העיניים הגשמיות מחשיכות את עיני השכל

ממשיכים ומבארים לנו הספה"ק, ששני סוגי הראייה הללו הם שני כוחות מנוגדים, כאשר האחד בא על חשבון השני. שימוש רב בעיניים הגשמיות, ובמיוחד הסתכלות בראיות אסורות חלילה, גורם להיחלשות הראייה הרוחנית. כלומר, עיני השכל נחלשות, ואין לאדם דעת בהירה בעבודת ה'. לעומת זאת, שמירה על העיניים מראיות מיותרות, גורמת להתחזקות הכוח השכלי, והאדם יכול לזכות להשגה נכונה בעבודת ה'.

וז"ל החתם סופר זצ"ל (דרשות חתם סופר דרוש לז' אב עמ' שז'): "יש לאדם שני מיני עינים, עיני שכל שבו ישיג כל מושג, ועיני הגשמיות. והרוצה לפתוח עיני גשמיותו, נסתמו ממנו מעיני חכמה. בפתוח אלו יסתמו אלו".

ז. ראה בתפארת שלמה (תורה, לקוטים): "ב' סוגי עינים נבראו בעולם, אחד עיני בשר, ואחד עיני השכל, ובעת השתמשות בעיני השכל לא ישיג כלל עיני עולם הזה, כי יראה ולא ירגיש ענין עולם הזה כלל, ואמנם בנפול האדם אז ימשש בעיני הגשמי, וזה היה באדם הראשון, קודם החטא היה משתמש בעיני השכל ולא ראה כלל אם הוא ערום, אולם לאחר החטא התחיל להסתכל בעיני בשר וראה כי הם ערומים".

ח. דרשות חתם סופר לז' אב: "יש לאדם שני מיני עינים, עיני שכל שבו ישיג כל מושג, ועיני הגשמיות. והרוצה לפתוח עיני גשמיותו, נסתמו ממנו מעיני חכמה, בפתוח אלו יסתמו אלו". וז"ל בתורת משה (בראשית עה"פ

בזוהר הקדוש הק' איתא (וארא כג, ב): "סְתוּם עֵינֵיךָ וְחָזֹר גִּלְגֵּלָה, וְיִתְחַוְוִין לָךְ נְהוּרֵין דְּסִתְיָמִין" - עצום עיניך והסב את גלגל עיניך אחורנית, ואז יאירו לך אורות סתומים וגנוזים. ומבאר השפת אמת זצ"ל (ויקהל תרנ"ד) את כוונת הזוהר, שאם האדם עוצם את עיניו מלראות דברים גשמיים, שכלו נפתח להשיג השגות רוחניות - "כששומרין העין שלא להסתכל בגשמיות, אז רואין בעין השכל המאיר, וכפי שמירת העינים וההסתכלות מהגשמיות, כך יכולין להסתכל ברוחניות".

דהיינו שהשומר על עיניו מוסיף לעצמו כח ראייה רוחנית, עד שמגיע לדרגת ראיית פני השכינה. ובזה הוא מפרש את מאמר חז"ל (ויק"ר כג, יג): "כל מי שרואה דבר ערוה ואינו זן עיניו ממנה, זוכה ורואה פני השכינה", כי על ידי ההימנעות מהסתכלות בדברים נפסלים וגרועים, מתחזקת הראייה הרוחנית, ועל ידי ראייה זו יזכה לראות את פני השכינה לעתיד לבוא.

עוד מוסיף השפת אמת על כך רמז נאה: ידוע שעין האדם מורכבת מחלק לבן וחלק שחור, אך הראייה עצמה לא באה מהחלק הלבן, אלא מהחלק השחור, האישון. לרמז בא שהראייה האמיתית באה דווקא על ידי החושך - על ידי אי ההסתכלות. כי דווקא כאשר יהודי שומר על עיניו ומחשיך את הראייה הגשמית, יכול לבוא לידי ראייה רוחנית ולהשיג השגות רוחניות.

כלשון הזה היה שגור בפי הצדיקים: "בעולם הזה רואים עם עיניים פקוחות, אבל בעולם הבא רואים רק בעיניים עצומות!" (עבודת פנים פ"ג אות י').

שני סוגי עיניים

מבואר בספה"ק שכל יהודי זוכה לשני סוגי עיניים. האחד הוא "עיני בשר", העיניים הגשמיות שבאמצעותן אדם רואה הכל בעולם הזה, ובנוסף לכך יש לו גם "עיני השכל", עיניים שהמוח משתמש בהן כדי להתבונן ולהבין דברים לאשורם. באמצעות העיניים הפשוטות, הגשמיות, רואה האדם

ו. שפת אמת: "בעולם הזה כל ההארה בכח מה ששורפין ומבערין הפסולת, כמו הנר שמאיר רק כפי מה שיש לו לשרוף ולכלות. וזה הרמז שאין העין רואה מתוך הלבן אלא מן השחור, לומר כי עיקר הראייה כששומרין העין שלא להסתכל בגשמיות, אז רואין בעין השכל המאיר... וכן איתא בזוהר הקדוש פרשת וארא (ח"ב כג:), 'סתום עיניך וחזור גלגלך ויתחווירין לך נהורין דסתימין'. ובד"ה שלפני זה כתב: "כפי שמירת העינים וההסתכלות מהגשמיות, כך יכולין להסתכל ברוחניות... ואיתא במדרש רבה (ויק"ר כג, יג), הרוצה דבר ערוה ואינו זן עיניו ממנה, זוכה להקביל פני שכינה, שנאמר (ישעיה לג, טו-יז) 'ועוצם עיני מראות ברע וגו' מלך ביפיו תחזינה' וגו'".

התורה וקריאת שמע. היה חושך בחדר, ורק בזווית החדר עדיין פרפר נר אחד. וכיוון שלא יכול היה לראות היכן לפתוח את הסידור, ניגש לפינה שבה דלק הנר ושם הפך בין דפי הסידור עד שהגיע לעמוד הנכון.

לאחר שמצא את המקום, שאל את סבו האם הוא רוצה לבוא לומר ברכות התורה לאור הנר, אך הרבי מביאלא השיבו שאין צורך. הגיש הנכד את הסידור לזקנו, והרבי אמר ברכות התורה, אחר כך העביר את הדפים מעט, ואמר את ה"אני מאמין", ושוב הפך כמה עמודים בסידור, וקרא קריאת שמע.

הנכד חשב לעצמו שהרבי כנראה הופך את הדפים באקראי, כדי שייראה כאילו אומר מתוך הסידור, כיוון שהיה דרכו תמיד להקפיד לומר הכל דוקא מתוך הכתב. לגודל השתוממותו, כאשר קרב עם הסידור אל מקום הנר, ראה שהסידור פתוח בדיוק בסוף קריאת שמע!

"סבא" פנה הנכד אל זקנו בקול מלא תדהמה "כיצד הדבר אפשרי? הרי אפילו אני, עם ראייתי הבריאה, לא יכול לפתוח את הסידור בחושך, וכיצד הצליח סבא לעשות זאת?!"

תפס הרבי מביאלא בידו ואמר: "כאשר שומרים על העיניים כל השנים, הדברים שבקדושה מאירים מעצמם!"

קדושת עינים ע' תתקסט, מפי נכדו הרה"ג ר' ד"צ רבינוביץ שליט"א, בעמח"ס עיני הלכות

ניצוצי אש קודש

סיפר הרה"ק ה'קדושת ציון' זצ"ל הי"ד, כי פעם בא צדיק מסוים אל הרה"ק ה"יטב לב" מסיגוט זצ"ל. אותו צדיק היה ל"ע סגי נהור, אך בהיותו נוכח בשעה שה"יטב לב" הניח תפילין, אמר שהוא רואה ניצוצות של אש היוצאים מבין הרצועות של הרבי. על אף שבעיניו הגשמיות לא ראה דבר, אך כשהדבר הגיע לדברים רוחניים, ראה גם ראה, וזאת בזכות שמירת עיניו.

גדולת יהושע ח"ב, עניינים שונים אות מז, מפי הגה"צ ר' מרדכי לייב פריינד זצ"ל, אב"ד ראגנא ידע אם הכלי נטבל

הגה"צ רבי זונדל סלנט זצ"ל, מנקיי הדעת בירושלים של לפני כמה דורות, יהודי בן עליה ממש, היה ידוע בקדושתו המופלגת. ספרו עליו שהוא יודע להכיר על כלי אם נטבל או לא. כאשר שאלוהו פעם כיצד זכה למדרגה זו, השיב שמי ששומר על עיניו יכול לראות את שם הוי"ה בניקודו על הכלי, וע"י כך לדעת האם נטבל.

ר' זונדל מסלנט, תולדות וכתבים, עמ' מא

ובמקום אחר כותב כדברים הללו בשם רבו בעל **ההפלאה זצ"ל** (תורת משה, בראשית עה"פ ותפקחנה עיני שניהם):

"אמר מורי ההפלאה זצ"ל, כי עיני הבשר של אדם הם המחשיכין את האדם להשיג אור העליון, וביותר שאדם סוגר עיניו הבשר, יותר מאיר עיני רוחני של אדם להשיג סודות עליונים. וזהו 'כחשיכה כאורה' (תהלים קלט, יב), שכל מה שיש חושך בעיני הבשר של אדם, תוסיף אורה על ידי עיני רוחני שלו".

ודבר זה גם ראו בחוש אצל בעל השמועה, בעל ההפלאה הקדוש, כפי שמובא ב**שו"ת לחם שלמה** (יו"ד בהקדמה עמוד ד'). שלעת זקנותו נחלשו עיניו הקדושות של בעל ההפלאה, עד שלא יכול היה לראות כשאר האדם. באותה עת התבטא הגאון, שמעת שנחלש מאור עיניו זכה שעניו הרוחניות התחזקו. ולוואי שהיינו זוכים לשמירת העיניים של הפלאה בימי צעירותו...

הכלי יקר (פ' בלק כד, ד) מרחיב אף הוא בענין זה, ואומר שמסיבה זו כינו חז"ל את הסומא בלשון סגי נהור 'סגי נהור', 'כי הראיה השכלית הפנימית גדולה אצל הסומים, כי לא יטרידום הראות הגשמי'. ומטעם זה, ממשיך הכלי יקר ואומר, נהגו לעצום את העיניים בעת אמירת 'שמע ישראל', 'כדי לחזק הכוונה הלבבית, והיו עיניו למטה במדריגה ולבו למעלה במדריגה"ט.

התגלות אלוקות כפי טהרות העיניים

מורן הגה"ק מסאטמאר זצ"ל כותב (הגדה מהר"י ט"ב, ד"ה ובמורא גדול זו גילוי שכינה), שמשמים יורד שפע של התגלות אלוקות לכל ישראל באופן שווה, אך המידה שיקבל כל אחד, זאת תלוי במידת שמירת העיניים שלו. כי רק מי שיש לו עיניים זכות וטהורות יכול לטעום טעם טוב מההשפעות של התגלות האלוקות, וכלשונו הק':

"עצם השפעת ההתגלות יבוא לכל ישראל בשווה, אבל צריך לזה עינים טהורים וזכים מכללך חטא ופניה כדי שיזכו לראותה ולהשיגה. והשוחד יעזור עיני חכמים ולא יוכל לראות אור, ואין

לך משוחד יותר ממי שמשוחד לתאוותיו ורצונותיו, דכיון שיש לו רצון כוסף ומתאוה אל הדבר ההוא, נעשה משוחד לרצונו, ולא יראה האמת אם הוא מנוגד לרצונו. וכמו שכתב בספה"ק מסילת ישרים דרך משל, ההולך באפילה וכן עוור נדמה לו על העץ שהוא אדם, וכמו כן השוחד יעוור ומדמה על החושך שהוא אור".

והן הן הדברים אשר הבאנו מכל שאר הצדיקים וספה"ק, שחוסר שמירת עיניים עומד וחוצץ בעד ההשפעות הרוחניות, ואינו מניח את האדם לגעת בהן. וכפי שמסיים שם מורן הגה"ק מסאטמאר זצ"ל: "הא למדת שהכל תלוי בזכות העינים, ומי שיש לו עינים זכים וטהורים, יכול לראות האמת והתגלות אלקית אף בהסתר בתוך הסתר".

מכל לשונות אלו אנו רואים דבר אחד, ששמירת עיניים היא המפתח לכל מה שקשור לחובת האדם בעולמו. לא רק בתורה ובתפילה, אלא גם בחיי המעשה הפשוטים של האדם, בסדר יומו ובכל פינה שהוא פונה; שיוכל לדעת אל נכונה את המעשה אשר יעשה, ולהתנהג כפי שיהודי צריך להתנהג - עם שכל הישר בכל דבר לפי רצון ה'.

מטבע קטנה מסתירה את העולם כולו

לסיכום כל מה שהבאנו עד הנה, מהספה"ק וצדיקי האמת, יוצא ששמירת עיניים היא הצעד הראשון של יהודי בעבודת ה'. זהו הפתח שדרכו נכנסים אל היכל עבודת ה', דרכה זוכים לחוש קרבת אלוקים וחיות דקדושה בעבודת ה', מתיקות בקיום התורה והמצוות, ומגיעים להבנה נכונה כיצד לעבוד את קונו בכל מצב ובכל מקום.

לעומת זאת, היעדר שמירת העיניים הוא מכשול גדול בעבודת ה'. הדבר מושך את האדם כלפי מטה, ומקרר אותו מדברים שבקדושה. רגשי הקודש שכל יהודי מתברך בהם אופן טבעי, הולכים ונחלשים עד שקשה עד למאוד לחוש התעוררות בעבודת ה'. בנוסף, האדם מאבד את בהירות דעתו שנצרכת לו בכל צעד ושעל בחייו. במילים אחרות, כל יסודותיו של חיי היהודי בעולם

את זה, ובהתחזק אחד מהם יחלש השני. על כן הראיה השכלית הפנימית גדולה אצל הסומים, כי לא יטרידם הראות הגשמי. וכן יש נוהגין להעצים עיניהם בעת קראם 'שמע ישראל' וגו', כדי לחזק הכוונה הלבבית והיו עיניו למטה במדריגה ולבו למעלה במדריגה, על כן קרא בלעם את עצמו אחר שנשמית עינו 'אשר מחזה שד-י יחזה' (במדבר כד, ד) ואמר 'נופל', לפי שהוא סומא משתום עיניו שגורם לו ליפול, הוא גלוי עינים השכליים".

ותפקחנה עיני שניהם): "אמר מורי ההפלאה זצ"ל, כי עיני הבשר של אדם הם המחשיכין את האדם להשיג אור העליון, וביותר שאדם סוגר עיניו הבשר, יותר מאיר עיני רוחני של אדם להשיג סודות עליונים. וזהו 'כחשיכה כאורה' (תהלים קלט, יב), שכל מה שיש חושך בעיני הבשר של אדם, תוסיף אורה על ידי עיני רוחני שלו".

ט. ח"ל השלם: "כל סומא נקרא בלשון חז"ל 'סגי נהור', לפי שהראיה הלבבית וסתם ראיית עינים מכחישים זה

יאמרו המושלים

חסכון של אלפים בדרך עשרים

מספר: הר"ר מרדכי יואל שפירא הי"ו מליקוד

אחד מצאצאי סבל ממיחוש מסוים בעיניו, ולאחר סדרות בדיקות הגיע הרופא למסקנה שאין מנוס מניתוח.

לא ששנו עם ההחלטה; גם מפאת רגישותה של העין, וגם כי ניתוח כזה עוברים רק אצל רופאים בכירים ובעלי שם, ואלה לא נכללים בביטוח הרפואי שלי. מה שאומר; הוצאה נכבדת של כמה אלפי דולרים תבין ותקילין. נזכרתי אז בפגישה טבא שהיה מורגל בפי זקני ע"ה: "למען דבר שחייבים, גם מיליון דולר אינו הרבה, ולמען מטרה שאינה נצרכת - גם דולר אחד הוא הרבה מדי". ומה לא עושים בשביל ילד? בסוף נקבע מועד לניתוח; ליום שני בשבוע.

ביום חמישי שלפניו הוצרתי לנסוע מליקוד לוויליאמסבורג, לרגל סידור השטריימל עבור בני החתן שיח'. הכנסתי איפוא את הכתובת במכשיר הג'י. פי. אס. ויצאנו לדרך.

ויהי אך יצאתי, נזכרתי שלפני זמן מה יצא לי לעשות את אותה הדרך, וגם אז נתתי לג'י. פי. אס. את רשות הדיבור, עד שמצאתי את עצמי לפתע בערות הארץ של מנהטן הפרוצה. זה כמובן לא היה לרוחי, אך באותה הנסיעה החלטתי לעצמי בהחלטה נחושה: "יעבור עלי מה, אני אשמור על עיני ולא אסתכל ימינה ושמאלה". שרתי לעצמי שירי חיזוק לאורך כל הדרך, שב"ה עברה בנקיות ובלי שום מכשול. זכרתי את הרגשת הקדושה הנעלית לאחר אותה דרך, אך ידעתי גם שכעת, כשאני עדיין בראשית הדרך, יש עלי לעשות מעשה שלא לבוא לידי נסיון.

אינני מומחה גדול לענייני דרכים וכיוונים, לכן התקשרתי לידיד בעל לב טוב, שהינו גם עסקן שפועל גדולות ונצורות למען כלל ישראל, והתייעצתי עמו באיזו דרך לנסוע, כדי להגיע למחוז חפצי בלי לעבור את מנהטן.

ידידי אכן עשה את שהתבקש במסירות ובחמימות, ונתן לי הנחיות מדויקות כיצד להגיע לגשר 'ורזונה', ומשם ל ב. קיו. אי. בקלות ובמהירות, ובלי להתקרב למנהטן יתר על המידה. כשסיים המשיך ואמר לי: "טוב שהתקשרת אלי, כי אני רוצה להתיעץ אתך בענין מסוים".

וכאן הוא סיפר לי שבנו הקטן נחבל בידו, דבר שהצריך התערבות רפואית משמעותית. בתחילה

הוא חישב להגיע לרופא מסוים שנחשב לרופא טוב, והוא אף מוכר מטעם חברת הביטוח שלו. אך דודתו, שיש לה יד ורגל בעולם הרפואה, המליצה לו דוקא ללכת לרופא אחר, מומחה גודל ונודע. ובמה שקשור לענין המימון; שינסה להפעיל את הקשרים שלו בחברת הביטוח, כדי שיאשרו לו את הרופא הזה דווקא. הוא שאל אותי איפוא מה אני ממליץ לו; באיזה רופא יבחר.

הנחתי את הטלפון,
וחשבתי לעצמי:
"רואים שנקמת כאן
טובה וישועה מסוימת
בדרכי ה' יתברך, וזה
גם דווקא כתוצאה
משיחת טלפון
שנוצרה אך ורק בגלל
שמירת העיניים."

הנחתי את הטלפון, וחשבתי לעצמי: "רואים שנקמת כאן טובה וישועה מסוימת בדרכי ה' יתברך, וזה גרם דווקא כתוצאה משיחת טלפון שנוצרה אך ורק בגלל שמירת העיניים. הלוואי שהדברים אכן יבשילו בסופו של דבר, ואם כן, הרי זו מצוה לפרסם כדי שאחרים יתחזקו גם הם, וגם שהדבר יהא לזכות בתי".

כעבור זמן לא רב חזר אלי ידידי, ומבשר לי נרגשות שהוא הצליח לסדר לי את בקשתי באופן הרבה יותר טוב משהעלה על דעתו. לא תמיד הדברים אכן מסתדרים בצורה כזו ובמהירות כזו, הוא אמר לי, "אך עובדה היא שבחברת לא סתם הלכו לקראתי, אלא אף אישרו לך רופא מומחה עצום ובעל שם עולמי". ידידי הדגיש לי שהוא חש בסייעתא דשמיא מיוחדת שלוותה אותו הפעם, וההשתדלות שלו עשתה פירות - הרבה מעל הציפיות!

סוף הסיפור היה שביטלתי את התור אצל הרופא הראשון, והטיפול עבר ב"ה על הצד היותר טוב, והכל נעשה חינוך אין כסף!

כאשר חשבתי כיצד אוכל לקיים את 'המחשבה טובה' שלי, לפרסם את דבר ההשגחה פרטית וסייעתא דשמיא שהגיעה בעקבות שמירת העיניים, הגעתי למסקנה שאין ראוי ויאה יותר מאשר לעשות זאת כאן בגליונכם הנפלא, אשר אחראי על כל כך הרבה הפצת חיזוק והתעוררות בנושא חשוב וגדול זה, נושא שגדולי הדור בימינו אומרים כסדר שהוא נסיון הדור שלנו.

והשי"ת ישפיע לכם משפע אוצרותיו כח ואון, כסף וממון, וכל מה שצריך כדי להמשיך בעבודת קודש שעליכם ביתר שאת, והלוואי שיהא חלקי עמכם.

לגבעת שאול הלך וחזור

מספר: אברהם מירושלים

זה זמן רב שאני משתדל מאוד להימנע משימוש בתחבורה ציבורית, כדי להימנע מהניסיונות בשמירת עיניים שכידוע מצוים שם מאוד.

לאחרונה ערך דודי חתונה בשכונת 'גבעת שאול'. ב"ה שישנו קו מיוחד של אוטובוס מהדרין בשם 'נסיעה כהלכה' שעושה את דרכו מהשכונות החרדיות בירושלים אל האולמות שבגבעת שאול, הייתי צריך רק להתקשר למספר הקו, כדי לברר את זמני הנסיעה, אך אז שמעתי שהיות שאין היום הרבה חתונות לא תתקיימה היום נסיעות לגבעת שאול. הצטערתי

עניתי לו שלפי מה שהוא אומר, שני הרופאים כאחד טובים, וגם עסקי הממון מסודרים אצל שניהם עהציו"ט, ולכן יש כאן בעצם שאלה השייכת לצדיקים ולא לאנשים פשוטים כערכי...

"אך אם אנו כבר משוחחים בעניינים אלו", אמרתי לו, "גם לי יש שאלה דומה לגבי בתי שתח'י, אך אצלי כבר קיים הבדל גדול בין שני הצדדים, חילוק של כמה אלפי דולרים". שאלתי אותו אם יוכל לפעול למעני בענין הביטוח, ולהשתמש שם בקשריו בנושא. "בכבוד גדול!" הוא השיב לי "שלח לי את התיק הרפואי, ואבדוק מה אני יכול לעשות למענך".

יאמרו המושלים

המשך מעמוד ו'

אחד מן הפריטים היה מכשיר טלוויזיה... התקשרתי מיד אל החברה והודעתי להם שאין בדעתי לתרום למען הכשלת יהודי בטומאה שכזו ח"ו, ואני מוותר על רכישה זו.

הפקיד שמעבר לקו, ניסה להסביר לי כי באותו אזור חובה להתקין מכשיר כזה, נוכח הדרישות הברורות של השוכרים האפשריים, וכי אם לא אתקין את המכשיר הדירה תישאר ריקה. אך נותרתי איתן בדעתי ואמרתי שאינני מוכן להכניס לדירתי דבר המנוגד לרצוני ה', ואם כתוצאה מכך תישאר הדירה ריקה ואפסיד כסף - אקבל זאת ברצון.

פחות משבוע לאחר מכן, קיבלתי שיחת טלפון מהחברה, ובה הודיעו לי כי מצאו שוכר, והדירה כבר מושכרת! התפלאתי מאוד, כיצד קרה הדבר במהירות שכזו, לאחר שאמרתי לי בפירוש שאני יכול לשכוח מלמצוא שוכר לדירה, ושאלתי מיהו השוכר, ומדוע באמת הסכימה אותה משפחה לקחת דירה ללא מכשיר כה 'נחוץ'...

התברר כי באמת מדובר במשפחה במעמד גבוה יותר מהתושבים הרגילים של אותה השכונה, שבשל נסיבות מסוימות היה עליהם לעבור להתגורר שם לתקופה ממושכת. אותו יהודי התקשר לחברה ושאל אותם מפורשות על דירה פנויה במקום שאין בה מכשיר טלוויזיה!

זה קרה ממש באותו השבוע שבו הדירה נכנסה לשוק, כשהיא מוכנה על כל אביזריה חוץ ממה שיהודי באמת לא צריך, וכן, גם לאחר שהזהירו אותי מפורשות שעלי לחיות עם העובדה שדירתי תעמוד בשיממונה!

ראיתי בבירור את קיום דברי חז"ל: "אין אדם שומע לי ומפסיד!"

לשמוע, ובעיקר לא ידעתי מה אעשה. נכנסתי לבית המדרש וניסיתי לסדר את האפשרויות שעומדות בפניי: הרי באוטובוסים העירוניים אני חפץ להשתמש, וכסף למונית פרטית אין לי, מי יתן ואמצא כעת איש שנוסע ברכב לאולם ויכול להובילני. אך כיצד בדיוק אמצא כזה איש כעת? התפללתי להקב"ה.

לפתע נכנס יהודי, אשר בדרך כלל אני רואה אותו בביהמ"ד רק בבקרים, והלה אומר לי שהוא נוסע עכשיו לחתונה המתקיימת באזור גבעת שאול, בסמיכות לאולם שאני צריך להגיע. הוא מצידו הביע את הסכמתו בשמחה לצרף אותי לנסיעה, וכך זכיתי לנסיעה בשני הכיוונים, הלך וחזור, נקייה ונוחה ללא שום מכשול!

בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו.

דירה ללא מכשיר טמא

מספר: משכיר דירה ביישוב מרוחק בארץ ישראל.

בסייעתא דשמיא זכיתי לרכוש דירה באזור מרוחק בארץ ישראל, כהשקעה לעתיד.

סדר הדברים בעסקאות מעין אלו הוא כך: בעל הדירה שוכר חברה מיוחדת הממונה על כל פרטי הדירה; ראשית, הם מרהיטים את הדירה בכל הריהוט והאביזרים הנדרשים, ולאחר מכן מחפשים שוכר מתאים ודואגים לגביית דמי השכירות מדי חודש בחודשו.

כאשר החלו בריהוט הדירה וקיבלתי לידי את רשימת הפריטים שעלי לרכוש, נוכחתי לראות כי

הזה, וגם בעולם הבא, בנויים על שמירת העיניים.

וכאשר מעמיקים במשמעות הדבר, מכירים באוצרות העצומים שזוכים להם על ידי שמירת העיניים, וגם מתבוננים בנזק העצום שנגרם כתוצאה מחוסר שמירת עיניים, כאשר האדם מזיק לעצמו בידים, מבזבז את תכלית חייו, ומאבד את האוצר הגדול ביותר שרק יכול להיות, הדבר מעניק חיזוק עצום ללכת בדרך של שמירת העיניים, ולהקפיד במשנה תוקף על מפתח זהב זה. זוהי הדרך המובילה לכל מה שיהודי שואף להשיג כל חייו - להתקרב אל ה' ולעבדו בכל לב נפש ומוח. להטות לבבנו עליו ללכת בכל דרכיו!

צדיקים המשיילו זאת לאדם שלוקח חפץ קטן, נניח מטבע קטנה, ומניחה מול עינו. למרות קוטנה של המטבע, היא מסתירה לו את כל העולם כולו, והוא אינו יכול לראות דבר. שוב, כאשר יסיר את המטבע ממול עינו, מיד יוכל לצפות בעולם כולו במלוא הדרו - השמים, השמש וכל הכוכבים. מכאן אנו למדים שגם לחפץ קטן וחסר ערך, יש כוח להסתיר ולחשוף בעד עולם ומלואו ממש.

כך הוא הדבר בשמירת עיניים. הראייה האסורה חסרת הערך, מסוגלת להסתיר מהאדם עולמות עצומים של תורה ועבודה, קרבה ודבקות. כאשר העין מכוסה במטבע, האדם עלול לחשוב שבאמת אין שום דבר מעבר למטבע הקטנה. אך ברגע שהוא מתחיל לשמור על עינו ומסיר את הכיסוי הזה, נגלים לעינו אוצרות עצומים של קדושה תורה ועבודה, אהבה, יראה ודבקות. וכפי שאומר המדרש: "פתחו לי פתח כחודו של מחט, ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם" - יהודי שרק יעשה את שלו, ויטהר את פתח לבבו, יפתח לו הקב"ה פתח כפתחו של האולם בבית המקדש! (על פי ליקוטי מוהר"ן ח"א סי' קל"ג).

וכך אמר פעם הבעל שם טוב: "אוי וי! העולם מלא אורות וסודות נפלאים ונוראים, אך יד קטנה עומדת מול העיניים ומסתירה ממנה את כל האורות הגדולים האלה!" (ליקוטי מוהר"ן שם).

ואני קרבת אלהים לי טוב!

על הטוב יזכר

זכות עמוד בגליון

לעילוי נשמת הרה"ק רבי לוי יצחק בן שרה אשכנזי ז"ע מברדיטשוב

זכות 3000 גליונות

לעילוי נשמת הרה"ק רבי ישראל בן רבי אליעזר ז"ע הבעל שם טוב הק"ו ולהצלחת הגדנב בכל הענינים

לזכות הגדנב ומשפחתו - להצלחה בכל ענינים

זכות 1000 גליונות

לזכות אוריאל בן רבקה ברקא להצלחת משפחתו - לזכות הגדנב - להצלחה בכל ענינים

זכות "מזכרה"

מדינת ישראל

מוה"ר אלכסנדר גרוס ה"ר - להצלחה בכל ענינים

חלק בהפצת הגליון:

זכות 5,000 גליונות

₪1500

זכות 4,000 גליונות

₪1200

זכות 3,000 גליונות

₪900

זכות 2,000 גליונות

₪600

זכות 1,000 גליונות

₪300

זכות עמוד בגליון:

₪1800

שותפי טהור עינים

₪180 מזדזש

(מדינת ישראל)

₪100 מזדזש

₪50 מזדזש

עניי ישראל
נשאות
לעזרתך

זכות הפצת הגליון

(הפצת הגליון בכל רחבי הארץ)

₪6,000

24 שעה

תרומות

שולח 077.401.6591

זכות הדפסת הגליון

(הדפסת הגליון)

₪10,000

זכות הוצאת הגליון

(הוצאת הגליון)

₪18,000

077.401.6591

אחרי בדיקת שפה

לשמיטת חובות

ענבות

להשגת חובות

לפוטם סיפור

עבודת ישראל 26, ירושלים 9515528

המערב באמריקה
7 West 58th St #301
Manhattan NY 10019
845.999.4114

לקבל גליונות בלש"ח/אידש
יכולין להשיג הודעה על מספר
המערב שולח 3

ניתן להשיג את הגליונות גם במקומות הקבועים:
ירושלים: רחוב עבודת ישראל 26
בני ברק: רחוב סוקולוב 23 על הגדר
מימין הבנין